

Impulsregeling Water in de Leefomgeving

**Uitvoeringsrichtlijnen
2022-2027**

April 2022

Auteurs:

Goos Boelhouwer

Michael de Burger

Marcel Wijstma

DM 1859051

Samenvatting

Doel Impulsregeling

Het klimaat verandert, waardoor we onze leefomgeving meer moeten aanpassen zodat we in de toekomst nog in onze regio Utrecht kunnen wonen. Het is onze publieke opgave om de waterkwaliteit te verbeteren en een klimaatbestendige omgeving realiseren, ook in stedelijk gebied. Dat kan het waterschap niet alleen. We hebben daar iedereen voor nodig, waaronder vooral onze gemeentelijke partners. Gemeenten zijn ook actief in met name het stedelijk gebied.

Het waterschap wil gemeenten stimuleren om samen te werken aan de verbetering van de leefomgeving in stedelijk gebied. Vanaf 2015 hebben we hier een Impulsregeling voor.

We willen met de impulsregeling gemeenten stimuleren om de waterkwaliteit en ecologie te verbeteren en een klimaatbestendig gebied te realiseren. Dat betekent verminderen van wateroverlast en problemen door langdurige droogte en hittestress. Dit draagt bij aan een toekomstbestendige regio Utrecht, waarbij bewoners kunnen genieten en bewust zijn van het water in onze woonomgeving. Deze ambitie is opgenomen in het Waterbeheerprogramma 2022-2027. Het waterschap heeft een jaarlijks budget beschikbaar om gemeenten een financiële impuls te geven voor uitvoeringsprojecten. Door het algemeen bestuur van het waterschap is deze regeling vastgesteld met de officiële titel 'Impulsregeling Klimaatadaptatie in de Stad'.

Jaarlijkse budget

De regeling is van toepassing voor alle gemeenten in ons beheergebied. Het budget voor de Impulsregeling bedraagt in 2023 €1,4 miljoen per jaar en vanaf 2024 €1,65 miljoen. Jaarlijks kunnen gemeenten uitvoeringsprojecten indienen waarbij klimaatadaptatie het overkoepelende thema is. Bij de regeling ligt de focus op wat samen bereikt kan worden, in plaats van wat de wettelijke taak van elke overheid of maatschappelijke organisatie is.

Aanpassingen regeling

In de strategische conferenties in het voorjaar 2021 is afgesproken om de Impulsregeling door te zetten en de komende jaren de systematiek van de Impulsregeling te verbreden. Op 12 april 2022 heeft het college goedkeuring gegeven om de uitvoeringsrichtlijnen aan te passen. In dit document zijn de richtlijnen opgenomen. De aangepaste richtlijnen zijn zichtbaar gemaakt in de kantlijn met dit teken: **nieuw**

De grootste aanpassingen zijn:

- Vanaf 2022 is het voor gemeenten mogelijk om ook een bijdrage voor planproceskosten, opstellen van meerjarenplannen en/of voorbereidingskosten van uitvoeringsprojecten aan te vragen.
- We willen ambitieuze gemeenten meer zekerheid geven door een vast budget af te spreken, al dan niet over meerdere jaren en daar afspraken over te maken.

Verder willen we de regeling optimaliseren:

- We willen het integraal denken stimuleren door het thema 'afvalwaterketen' te betrekken binnen de Impulsregeling, op basis van de Zuiveringsvisie (2022). Dit omdat gemeenten de ambitie hebben om regenwater van het riool af te koppelen of regenwater niet aan te sluiten op de riolering.
- We gaan nog uitzoeken of andere organisaties ook aanvragen kunnen indienen voor een financiële impuls, op een zelfde flexibele manier. Vooralsnog willen we deze aanvragen via gemeenten laten lopen.

Aanleiding

Beleid De financiële regeling “Impulsregeling Water in de Leefomgeving” is voor het waterschap een belangrijk middel om doelen in het stedelijk gebied te realiseren. Immers, in onze Waterbeheerprogramma 2022-2027 kiest het waterschap voor een actieve en stevige rol in de maatschappelijke opgaven. We zetten in op een actieve samenwerking met onder andere de gemeenten om Gezond Water en Klimaatadaptatie ‘stroomopwaarts’ te agenderen en samen vorm te geven. Daarbij willen we gemeenten ondersteunen om ook maatregelen uit te voeren voor een gezond en toekomstbestendig watersysteem in de stad.

In het Waterbeheerprogramma 2022-2027 staat het doel: Een robuust, gezond en levendig watersysteem in een klimaatbestendige regio is essentieel voor een prettige en gezonde leefomgeving. De impulsregeling is een goed middel om anderen te stimuleren om ook te werken aan dit doel.

Meer informatie en details over de regeling staan op de internetpagina www.hdsr.nl/impuls. Daar staan ook de jaarrapportages (beeldverslagen) waarin de uitgevoerde projecten zijn beschreven. Dit geeft een goed beeld van hoeveel en welke soort projecten zijn uitgevoerd door de gemeenten.

Doelgroep De regeling is bedoeld voor gemeenten met een focus op stedelijk gebied gelegen in het beheergebied van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden. Andere stakeholders in het stedelijk gebied, zoals NGO's nodigen we vooralsnog uit om via (en samen met) een gemeente maatregelen in te dienen. We willen een pilot uitvoeren om de regeling ook open te stellen voor andere partijen. Private partijen (bewoners) kunnen gebruik maken van de subsidieregeling Blauwe Bewonersinitiatieven.

Besluit Het algemeen bestuur heeft bij het vaststellen van de Impulsregeling bewust geen subsidieregeling vastgesteld. De impulsregeling gaat om een financiële bijdrage aan een medeoverheid om uitvoeringsprojecten te bevorderen (een impuls te geven, te stimuleren). Met als neven doel om ook de relatie met gemeenten te verbeteren en de ambitie van gemeenten op het vlak van water en klimaat te vergroten. Bij het vaststellen van de regeling is opgenomen dat er geen monitoring wordt uitgevoerd om de toestand van voor en na de uitvoering te meten, tenzij de gemeente dat zelf doet.

Ontwikkeling van de regeling De Impulsregeling is vanaf 2014 ontstaan en doorontwikkeld. Vanaf het begin was het doel: Het waterschap wil gemeenten stimuleren om ook te werken aan de stedelijke wateropgaven, bovenop de wettelijk verplichte taken.

De ontwikkeling over de jaren heen in het kort:

- 2012: Vaststelling Visie Kwaliteitswater in de Stad.
- 2014-2016 ontstond de regeling met een jaarlijks budget van €300K om bij te dragen aan gemeentelijke uitvoeringsprojecten om de waterkwaliteit in stedelijk gebied te verbeteren.
- Vanaf 2017-2021 is de impulsregeling verbreed en kreeg het de titel Impulsregeling Klimaatadaptatie in de Stad. Daarmee is de regeling meer integraal door budget vanuit het programma Klimaatadaptatie en Gezond Water samen te voegen. Het algemeen bestuur heeft in 2017 is met een motie het jaarlijks budget vergroot tot € 650K.
- In 2020 heeft de regeling de huidige naam Impulsregeling Water in de Leefomgeving gekregen.
- 2021: In de strategische conferenties in het voorjaar 2021 is afgesproken om de Impulsregeling door te zetten en de komende jaren de systematiek van de Impulsregeling te verbreden. Dit is opgenomen in het Waterbeheerprogramma 2022-2027.
- 2022-2027 via de Voorjaarsnota is er de komende jaren vanuit de beleidsprogramma's Klimaatadaptatie en Gezond Water meer budget beschikbaar gesteld voor de Impulsregeling.
- Doorkijk / perspectief 2023 en verder: Ontwikkeling regeling voor andere partijen dan gemeenten en integreren thema Zuiver in de regeling.

nieuw

nieuw Vanaf 2022 wordt onze nieuwe slogan:

Stroomopwaarts met de Impulsregeling!

Iedereen wil in een mooie en toekomstbestendige omgeving wonen en werken. Het waterschap werkt daarom met gemeenten aan het verbeteren van water in de leefomgeving.

Processtappen

De Impulsregeling kent de volgende stappen:

nieuw

- 1) Vooroverleg met gemeenten en indienen projecten of procesplannen
- 2) Beoordeling van de aanvragen en toekennen budgetten door waterschap
- 3) Uitvoering door gemeenten
- 4) Oplevering door gemeenten
- 5) Eventueel: nadere (beheer)afspraken maken

Hieronder volgt de globale planning van een “Impuls-cyclus”. Indien nodig kan hier van worden afgeweken.

nieuw

31 oktober	Deadline indienen aanvragen voor medefinanciering van voorbereidingskosten. Het resultaat van de voorbereiding is een aanvraag dat eind mei wordt ingediend voor een impulsbijdrage
november	Het waterschap beoordeelt de ingediende voorstellen voor medefinanciering van voorbereidingskosten en selecteert op ambtelijk niveau de maatregelen waar het aan zal bijdragen en voor welk bedrag.
December en voorjaar	Overleg waterschap en gemeente ter voorbereiding van aanvragen uitvoeringsprojecten
31 mei	Deadline indienen aanvragen uitvoeringsprojecten.
juni/juli	Het waterschap beoordeelt de ingediende uitvoeringsprojecten en selecteert op ambtelijk niveau de maatregelen waar het aan zal bijdragen en voor welk bedrag.
September	Collegiebesluit. Dit wordt ambtelijk teruggekoppeld aan de initiatiefnemers
Najaar	Tekenen van overeenkomst per gemeente.
Volgend kalenderjaar	Hele jaar: Gemeenten voeren maatregel(en) uit, houden het waterschap op de hoogte en bespreken eventuele afwijkingen. Na afronding (foto-)rapportage leveren en verzoek doen om financiële bijdrage.

Stap 1. Vooroverleg en indienen

- Het proces start met overleg tussen waterschap en gemeenten. Elk jaar voeren in ieder geval de Gebiedsmanagers overleg met gemeenten om te inventariseren wie ambities en mogelijkheden hebben om samen met het waterschap te werken.
- Nieuw is nu dat het gesprek kan gaan over:
 - 1) Om afspraken te maken over een impuls voor de voorbereiding: welke kosten moet een gemeente maken, en waarom een impuls geven vanuit HDSR? Welke ideeën moeten worden uitgewerkt, etc. De voorbereiding kan dan starten en het uitvoeringsproject kan dan eind mei ingediend worden voor een impuls op de uitvoering.
 - 2) Om afspraken te maken om uitvoeringsprojecten te definiëren.
- Ad 1) Gemeenten kunnen voor eind oktober een aanvraag indienen voor medefinanciering van voorbereidingskosten. De voorbereiding is de basis voor aanvragen voor uitvoeringsprojecten.
- Ad 2) Gemeenten kunnen voor eind mei elk kalenderjaar een aanvraag indienen voor uitvoeringsprojecten die het jaar er op worden uitgevoerd.

nieuw

nieuw

- De uitvoeringskosten van maatregelen kunnen worden opgevoerd voor financiering. Uitgangspunt is dat dit in principe alles is dat onder de aanneemsom wordt verstaan, exclusief BTW.
- De gemeenten dienen aanvragen in bij het waterschap met behulp van een format. Dit is dezelfde procedure als de bestaande Impulsregeling.
- We maken gebruik van bestaande samenwerkingsverbanden en onderzoeken om te kijken wat nodig is. Denk hierbij aan de Ecoscans en de Klimaatstresstesten.

nieuw *Planvormingskosten*

- We maken het mogelijk om gemeenten die minder capaciteit en/of middelen hebben, te ondersteunen bij de planvorming van uitvoeringsprojecten.
- Daarvoor dragen we maximaal 50% van deze kosten bij, met een maximum van €20.000,-
- De gemeente blijft eigenaar van het proces en dus zelf verantwoordelijk voor het organiseren van de voorbereiding. Denk onder andere aan intern mensen verbinden, adviesbureau inschakelen, afstemmen met andere partijen e.d. Alles wat er bij een voorbereiding van een uitvoeringsplan komt kijken.
- Onder planvorming verstaan we in ieder geval: bijdrage aan menskracht en voorbereidingsonderzoek.
- Definitie menskracht: denk aan een adviesbureau dat een projectplan en/of bestek schrijft, afstemming regelt intern bij de gemeente en met waterschap. We staan kritischer tegenover andere kosten voor inzet van mensen, bijvoorbeeld het regelen van vergunningen of inhuren van een aannemer en kosten voor directievoering.
- Definitie onderzoeken: Het kan voorkomen dat een uitvoeringsproject veel onderzoek vergt. We zullen kritischer zijn op onderzoeken die weinig met water te maken hebben, zoals verkeersonderzoek, archeologisch onderzoek. De bijdrage moet in verhouding staan en leiden tot goede uitvoeringsplannen.
- Het is niet de bedoeling om uitvoeringsmaatregelen in lokaal eenzelfde gebied op te splitsen en als afzonderlijke projecten op te voeren.
- In goed overleg kunnen we afwijken van de maximale bijdrage, indien de kans op uitvoering vergroot wordt (denk aan haalbaarheidsonderzoeken).

nieuw *Toewerken naar meerjarenplannen*

- We geven meer zekerheid aan ambitieuze (grote) gemeenten door een vast budget af te spreken en daar afspraken over te maken voorafgaand aan de bestuurlijke toekenning. Hierbij geven we geen garantie, maar een indicatie en bespreken de verwachtingen.
- We willen gemeenten stimuleren dat gemeenten de prioritaire, innovatieve projecten indienen.

Stap 2 Beoordelen en vaststellen

- Een beoordelingsgroep van het waterschap beoordeelt en prioriteert de ingediende projecten op basis van eigen criteria en prioriteit.
- Dit geldt zowel voor de ingediende voorstellen voor de aanvragen voorbereidingskosten als voor de aanvragen uitvoeringskosten.

Beoordeling aanvragen voorbereiding:

- We willen hier zo min mogelijk richtlijnen voor hebben. Vooral met de gedachte om in goed overleg de gemeente te helpen en ambitie te vergroten om uitvoeringsprojecten te gaan definiëren.

Voor de uitvoeringsprojecten:

- We maken bij de beoordeling geen onderscheid in sectorale of integrale maatregelen.

- De beoordelingsgroep is samengesteld uit medewerkers die kennis hebben van de de voor de regeling relevante inhoudelijke thema's. Afhankelijk van de ingediende voorstellen, worden de medewerkers (met bijvoorbeeld specialisme of gebiedskennis) betrokken.
- Na ambtelijke beoordeling binnen het waterschap, stelt het College uiteindelijk de toekenning van de financiële bijdrage aan de gekozen maatregelen vast.
- Het waterschap en gemeente ondertekenen de overeenkomst (SOK).

Stap 3 Uitvoering

- Over de communicatie door de partijen rondom de uitvoering van een maatregel, maken we in de SOK procesafspraken. In ieder geval:
 - De gemeente verstuurt in overleg met HDSR bij voorkeur een persbericht wanneer de SOK is getekend, of maakt een persmoment bij start of oplevering van het project.
 - De partij die een bijdrage van het waterschap ontvangt, communiceert tijdens uitvoering over de samenwerking met het waterschap, bijvoorbeeld door de hoogheemraad te betrekken bij de start of oplevering, het plaatsen van een informatiebord of bouwbord of vermelding op de website.
- Indien een maatregel vertraging oploopt en niet in het uitvoeringsjaar kan worden uitgevoerd, kan het waterschap een jaar uitstel verlenen in goed overleg.
- nieuw** • Indien een voorbereidingsproces of een meerjarenplan vertraging oploopt, dan zo snel mogelijk in goed overleg met het waterschap over de (on)mogelijkheden en nieuwe afspraken maken over de o.a. de bijdrage, vervolgproces.
- Indien een maatregel nog verder vertraging oploopt, komt in principe de bijdrage te vervallen. Indien er echter gegronde redenen zijn, bijvoorbeeld overmacht, en het voor beide partijen aannemelijk is dat de maatregel op afzienbare termijn alsnog conform de afspraak wordt uitgevoerd, kunnen (nieuwe) afspraken worden gemaakt.

Stap 4 Oplevering

- De oplevering gebeurt in overleg met de gebiedsmanager. Dit gebeurt bij voorkeur in aanwezigheid van beide partijen. Voor maatregelen met een kleine impact kan ook de gebiedsbeheerder de uitvoering opnemen en bespreken met de gemeente.
- In de samenwerkingsovereenkomst is opgenomen dat een fotoverslag door de partij te wordt opgesteld over:
 - A. Hoe ziet de huidige situatie er uit en wat zijn de knelpunten?
 - B. Welke maatregelen zijn uitgevoerd en op welke manier?
 - C. Hoe ziet de nieuwe situatie er uit en is het knelpunt zichtbaar opgelost?

Het doel van dit verslag is om te laten zien wat er gerealiseerd is. In bepaalde gevallen zal realisatie van een opgelost knelpunt niet direct tot zichtbare resultaten leiden. Het is niet de bedoeling om dan achteraf de financiële bijdrage niet te verlenen.
- Op basis van de oplevering, wordt de afgesproken financiële bijdrage betaald.
- Na afloop rapporteert het waterschap over de uitgevoerde maatregelen en wordt het college en het algemeen bestuur geïnformeerd.
- De toegekende maatregelen presenteren we op de bestaande webpagina www.hdsr.nl/impuls

Stap 5 Nadere afspraken

- Indien de maatregel een ander beheer en onderhoud vergt (zoals de aanleg van een natuurvriendelijke oever of regenwatervoorziening) dan moeten daar beheerafspraken over worden gemaakt. Dit proces staat los van de impulsregeling.
- Monitoren van het effect (na uitvoering enkele jaren) voert het waterschap niet uit binnen het kader van deze regeling. Uiteraard kan, maar dan buiten deze regeling om, het waterschap zelf of samen met de partij het effect monitoren.

Financiële richtlijnen

- Als dekking voor de bijdragen in het kader van de Impulsregeling is budget opgenomen uit de exploitatie budgetten van de beleidsprogramma's.
- Het budget is beschikbaar voor maatregelen van partijen in en rondom wateren en op gronden die gelegen zijn in het beheergebied van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden.
- De uitvoeringskosten van maatregelen kunnen worden opgevoerd voor financiering. Uitgangspunt is dat dit in principe alles is dat onder de aanneemsom wordt verstaan, exclusief BTW.
- De kosten voor maatregelen zoals het waterschap opneemt in samenwerkingsovereenkomst zijn inclusief BTW.
- In principe wordt uitgegaan van een 50%-50% verdeling tussen de partij en waterschap van de watergerelateerde kosten van maatregelen binnen de aangegane overeenkomsten.
- Op basis van maatwerk kan het waterschap afwijken van deze verdeling door minder dan 50% bij te dragen. Dit wordt dan in de betreffende samenwerkingsovereenkomst onderbouwd. Méér dan 50% bijdragen door het waterschap is niet aan de orde.
- nieuw** • Voor kosten voor het opstellen van projectplan, een meerjarenplan en/of planvormingsonderzoek (aan gemeenten met minder financiële middelen) dragen we maximaal 50% bij, met een maximum van € 20.000,-
- Toekenning van de financiële bijdragen gebeurt op basis van afspraken rondom oplevering. De initiatiefnemer meldt dat het een maatregel heeft uitgevoerd. Het waterschap controleert of de maatregel voldoet aan wat over de maatregel is afgesproken. Indien akkoord dient de initiatiefnemer een factuur in ter hoogte van de bijdrage van het waterschap. Indien gedeeltelijk akkoord, zal het waterschap naar rato de bijdrage bijstellen en vragen om een factuur met het bijgestelde bedrag.
- De initiatiefnemer mag in overleg meerdere maatregelen opbussen en tegelijk factureren (aanvraag uitbetaling toegekende Impulsbijdrage, conform SOK).
- De bijdrage van het waterschap is een vast bedrag en is een eenmalige bijdrage. Het waterschap draagt niet bij in de exploitatie van het project van de andere partij. Als een maatregel alsnog duurder blijkt uit te vallen, is dit voor rekening van de initiatiefnemer.
- nieuw** • Voor de uitvoering van meerjarenplannen maken we per gemeente afspraken, zoals totale kosten per jaar en inzet van gemeente en waterschap (begeleidingsuren)
- nieuw** • Indien een maatregel deels of zelfs niet wordt uitgevoerd, wordt minder budget uitgegeven dan is toegekend. Dit restbedrag wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve.

Tabel: Samenvatting

Doelstellingen	Verdeelsleutel
<p>Vorbereidingskosten</p> <ul style="list-style-type: none"> • (inhuur van) voorbereidingsuren om tot een projectplan te komen. • Eventueel haalbaarheidsonderzoeken, voorbereidingsonderzoeken. • Planproceskosten voor opstellen meerjarenplannen. 	<p>Maximaal 50% bijdrage, met een maximum van €20K. In goed overleg met het waterschap, waarbij we kijken welke kosten worden aangevraagd en wat de inzet is van gemeente en waterschap.</p>
<p>Uitvoeringskosten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bijdrage aan verbeteren waterkwaliteit, ecologie in overige wateren. • Voorkomen van wateroverlast in stedelijk gebied • Voorkomen droogteproblemen en hittestress in stedelijk gebied • vergroten van de beleving en bewustwording van water 	<p>Maximaal 50% bijdrage van de uitvoeringskosten.</p>
<p>Meerjarenplannen Uitvoering van meerjarenplannen, jaarlijks plannen welke uitvoeringsprojecten mogelijk zijn.</p>	<p>Hierover zullen we per gemeente afzonderlijk afspraken maken.</p>

Beoordelingscriteria uitvoeringsprojecten

Hieronder staan criteria om de ingediende maatregelen te beoordelen.
De criteria zelf hebben geen “ranking” (prioriteit).

LET OP: dit is geen aanvraagformulier!

Maatregel	Naam
Beschrijving maatregel	Geef een korte omschrijving van de maatregel. Bijvoorbeeld: Wat is de omvang, m2, aantallen etc. Wat is de aanleiding? A.u.b. kaart bijvoegen bij aanvraag
Referenties	Besproken met wie bij waterschap? Zo ja wanneer? Is het knelpunt bekend of herkenbaar? A.u.b. referenties (ecoscan, stresstest, meerjarenplan, wijkwaterplan)
Financiering	Totale kosten van de maatregel? Onderverdeling in kostenposten. Gevraagde bijdrage incl BTW Noot: de bijdrage die het waterschap opneemt in de samenwerkingsovereenkomst zijn inclusief BTW.
Planning	Termijn en zekerheid van uitvoering.
Waterkwaliteit, ecologie	In hoeverre draagt de maatregel bij aan het verbeteren van: a) de ecologische waterkwaliteit b) fysische-chemische waterkwaliteit c) Omgaan met langdurige droogte en gevolgen ecologie, waterkwaliteit
Klimaatadaptatie	Maatregelen die bijdragen aan het voorkomen van wateroverlast, droogte en hitte. In hoeverre draagt het bij aan het: a) Voorkomen van wateroverlast vanuit oppervlaktewater (inundatie) b) Omgaan met wateroverlast door piekbuien c) Voorkomen problemen door droogte d) Voorkomen hittestress
Beleving van en bewustwording over water	Is er aandacht voor de beleving van water(kwaliteit) en/of wateroverlast voor de bewoners? Zo ja, op welke manier?
Impact op beheer en onderhoud	Heeft de maatregel effect op vermindering van jaarlijkse kosten van beheer en onderhoud?
Impact omgeving	a) Aantal mensen (woningen, woonwijken) die baat hebben b) Hoeveelheid oppervlaktewater dat baat heeft? c) Initiatief van bewoners? Samen opgesteld met NGO's, grondeigenaren, andere gemeenten, provincie?
Mate van innovatie	Betreft het een innovatieve maatregel of is het een maatregel die bewezen is in de praktijk?
Foto verslag	1. Foto's van huidige situatie / knelpunt bijvoegen bij de aanvraag. 2. Wanneer en op welke manier worden foto's van de uitvoering gemaakt? 3. Wanneer en hoe worden foto's gemaakt van na de uitvoering?
Communicatie	Op welke wijze wordt gecommuniceerd (bv. Bouwbord, informatiebord, website, eerste steen, openingshandeling)

Soort maatregelen

Het waterschap ziet in bepaalde stedelijke gebieden problemen en knelpunten die kunnen (moeten) worden aangepakt door andere partijen. Als andere partijen deze ambitie hebben, dan is dit onderdeel bij de beoordeling van de voorgestelde maatregelen. We willen dus op een flexibele manier en op basis van samenwerking maatregelen kunnen realiseren met het budget dat jaarlijks beschikbaar is.

- Het jaarlijks beschikbaar te stellen budget wordt aangewend voor het realiseren van uitvoeringsmaatregelen direct gerelateerd aan de inhoudelijke thema's. De focus ligt op activiteiten in stedelijk gebied en tertiair water.
- We kiezen ervoor om geen monitoring, onderzoeken en planvorming te financieren met deze Impulsregeling. Voor monitoring en onderzoeken gaan we er vanuit dat er al de nodige informatie beschikbaar is in de vorm van meetgegevens, uitgevoerde ecoscans, (lokale) klimaatstresstesten. Zowel aanvullende metingen zullen uit andere middelen kunnen worden gefinancierd of moeten met eigen uren worden uitgevoerd.
- Ook de regionale Ruimtelijk Adaptatie Strategie (RAS) kan een kader vormen voor uitvoering of voorbereiding.
- Regulier onderhoud en wettelijk uit te voeren maatregelen (bijvoorbeeld ook in het kader van nieuwbouw compensatie toename verhard oppervlak of dempen bestaand water) vallen buiten deze regeling. Zie ook de bijlage voor taakverdeling beheer en onderhoud in primair en tertiair water.

Ter illustratie volgt hieronder een **niet-uitputtende lijst** van mogelijke acties en maatregelen die naar voren kwamen tijdens het opstellen van deze notitie en opgedane ervaringen van afgelopen jaren naar aanleiding van de Impulsregeling Kwaliteitswater in de Stad.

Voorbeelden van maatregelen voor de doelstelling Gezond Water

- Graven extra water voor beleving, doorstroming, berging, voorkomen hitte
- Duikers verwijderen, hoger leggen, meer lucht geven, korter maken t.b.v. doorstroming
- Realiseren, aanpassen van assets t.b.v. doorspoeling
- Vervangen van duikers door bruggen, waarbij de bijdrage voor aanleg van een duiker leidend is bij toekenning.
- Uitzetten van (kratten met) mosselen
- Aanleggen van objecten om de biodiversiteit te vergroten.
- Bestrijden van kroos.
- Herinrichting oevers voor structurele verbetering, bv met een natuurvriendelijke oever of plas-draszone
- Vervangen begroeiing langs water door geschikt groen, zodat er minder bladval komt, maar wel schaduw in zomer dat verhitting tegengaat
- Voorlichten en informatie in de buurt over "eendjes voeren" en uitspoeling van hondenpoep, handelingsperspectieven klimaatbestendige tuinen, voorkomen wateroverlast rondom huis.
- Aanbrengen beplanting / drijvende bakken in grote wateren (singels, grachten)
- Plaatsen van beluchters in grote wateren
- Opknappen van poelen en plassen

Voorbeelden van maatregelen voor de doelstelling Klimaatadaptatie

- Graven waterberging om water vast te houden in stedelijk gebied.
- Bijdrage aan voorkomen wateroverlast door piekbuien door aanpassingen in de openbare ruimte.
- Het afkoppelen van hemelwater van de riolering door de gemeente mits aangetoond is dat deze maatregelen bijdragen aan het voorkomen van wateroverlast en niet onder bestaande afspraken of beheer van het rioolstelsel vallen.
- Voorlichting omgaan met extreme neerslag, wat te doen bij wateroverlast.
- Het vergroten van een duiker, om de water- aan en afvoer te verbeteren en om de waterkwaliteit en ecologie te verbeteren.
- Vergroten bewustwording klimaatproblemen
- Voorkomen hitte en droogteproblemen door vasthouden van water, verbeteren doorstroming
- Realisatie waterberging voor droge seizoenen.

Communicatie

- We bespreken de impulsregeling in reguliere overleggen met gemeenten. Daarnaast communiceren we regionale samenwerking Netwerk Water en Klimaat en in de overleggen van de gebiedsmanagers met gemeenten en bestuurlijke overleggen.
- Het waterschap maakt afspraken met gemeenten over communicatie van de uitvoeringsprojecten.
- We vragen de gemeente om de bijdrage van het waterschap kenbaar te maken en de start of afronding van een maatregel met een hoogheemraad uit te voeren.
- De toegekende maatregelen zullen worden gepubliceerd op de webpagina www.hdsr.nl/impuls
- Het waterschap zal op de website de foto's plaatsen dat door de gemeenten is gemaakt van het maatregelen. Dit geeft meteen een mooi overzicht en draagt bij aan de beeldvorming.

Bijlage: Overzicht wettelijke taak beheer en onderhoud watergangen.

Dit overzicht geeft een niet compleet beeld van alle wettelijke taken van een waterschap of gemeente.

Activiteit	Primaire en secundaire watergang	Tertiaire watergang
Bagger-onderhoud watergangen	Waterschap	aangrenzende eigenaren (gemeente of particulieren)
Ontvangstplicht bagger	Verspreiding over aangrenzende percelen (gemeente of particulieren) ^{*1}	Verspreiding over aangrenzende percelen (gemeente of particulieren) ^{*1}
Groen-onderhoud nat profiel	Waterschap	Aangrenzende eigenaren (gemeente of particulieren)
Groen-onderhoud droog talud	Eigenaren / Waterschap ^{*2}	Aangrenzende eigenaren (gemeente of particulieren)
Onderhoud peilregelende kunstwerken (stuwen)	Waterschap	Waterschap of vergunninghouder
Onderhoud overige kunstwerken (duikers)	Eigenaren	Eigenaren
Onderhoud doorstroomprofiel kunstwerken	Waterschap	Eigenaren / gebruikers
Onderhoud beschoeiingen	Eigenaren ^{*3}	Eigenaren / gebruikers
Bereikbaarheid oevers garanderen (onderhoudsstrook)	Eigenaren ^{*4}	Eigenaren
Kroos verwijderen ^{*5}	Waterschap	Eigenaren
Zwerfvuil verwijderen	Waterschap	Eigenaren (incl. gemeente)
Kadavers verwijderen	Waterschap	Eigenaren (incl. gemeente)
Verwijderen woekerende exotische waterplanten	Waterschap is verantwoordelijk voor verwijderen kleine waternavel ^{*6}	Waterschap is verantwoordelijk voor verwijderen kleine waternavel ^{*6}
Toelichting		
*1	Conform artikel 5.23 van de Waterwet. Voor onderhoudsspecie waarvan de kwaliteit voldoet aan de Maximale Waarden voor verspreiden van baggerspecie over het aangrenzend perceel geldt de ontvangstplicht. (Besluit Bodemkwaliteit). Voor percelen in stedelijk gebied, of voor percelen waar het niet wenselijk is om bagger te ontvangen, worden maatwerkafspraken gemaakt.	
*2	Conform Legger waterschap. In deze Legger kunnen afwijkende afspraken opgesteld zijn. Het beleid voor natuurvriendelijke oevers is opgenomen in de Nota oeverbeheer (HDSR).	
*3	Het waterschap onderhoudt de beschoeiing als die onderdeel van een vooroever is, of vlakbij kunstwerken ligt. Met de gemeente Utrecht zijn andere afspraken gemaakt. Daar onderhoudt het waterschap alle beschoeiingen in primaire watergangen.	
*4	Onderhoudsstrook 5 meter breed voor hoofdwatgang. Waterschap kan handhavend optreden indien beheer en onderhoud niet meer mogelijk is door obstakels.	
*5	Bij significante achteruitgang van waterkwaliteit en indien doelmatige maatregelen te treffen zijn.	
*6	Incidenteel verwijdert het waterschap ook andere woekerende exotische waterplanten, maar alleen bij particulieren en niet bij andere overheidspartijen, landgoederen of grote natuurbeheerders.	